

Sygn. akt: I C 538/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2015 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Dobrawa Michałowska
Protokolant:	protokolant sądowy Joanna Pile-Syposz

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2015 r. na rozprawie

sprawy z powództwa G. C., A. Z., A. G.

przeciwko K. C.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej na K. C. na rzecz solidarnych powodów G. C., A. Z. i A. G. prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą P.U.H. (...) s.c. z siedzibą w T. kwotę 1.732,83 zł (jeden tysiąc siedemset trzydzieści dwa złote 83/100) z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 12 listopada 2014 r. do dnia zapłaty liczonymi od kwoty 1721,43 zł oraz kwotę 430 zł (czteryście trzydzieści) tytułem zwrotu kosztów procesu,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala

Sygnatura akt I C 538/15

UZASADNIENIE

G. C., A. Z. i A. G. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą P.U.H. (...) s.c. w T. wystąpili przeciwko K. C. o zapłatę kwoty 3.025,70 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od kwoty 2.815,70 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty z tytułu umowy pożyczki.

W uzasadnieniu żądania wskazali, że w dniu 4 marca 2014 r. nabyli wierzytelność przeciwko pozwanej wynikającą z umowy pożyczki z dnia 4 stycznia 2013 r. Dochodzona pozwem kwota obejmuje: sumę 2.351,34 zł z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki, 161,85 zł z tytułu niespłaconych odsetek kapitałowych, 23,70 zł tytułem odsetek karnych skapitalizowanych na przeddzień okresu wypowiedzenia umowy, tj. 29 stycznia 2014 r., 31,50 zł tytułem odsetek od kapitału przeterminowanego od dnia wymagalności całości pożyczki do dnia cesji, 60 zł z tytułu wezwań do zapłaty i 150 zł z tytułu kosztów windykacji.

Od wydanego nakazu zapłaty pozwana wniosła sprzeciw domagając się oddalenia powództwa, kwestionując wysokość dochodzonego roszczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 4 stycznia 2013 r. pozwana zawarła z P. T. jako pożyczkodawcą, reprezentowanym przez powodów umowę pożyczki gotówkowej zgodnie z którą otrzymała do wypłaty kwotę 1.984 zł. Ponad wskazaną kwotę kapitału pozwana zobowiązała się zwrócić stronie powodowej kwotę 200 zł tytułem prowizji, kwotę 816 zł tytułem ubezpieczenia pożyczki, oraz odsetki w wysokości odsetek maksymalnych w stosunku rocznym, czyli szacunkowo w dniu podpisania umowy kwotę 810,89 zł.

W § 8 umowy strony postanowiły, że niespłacenie pożyczki w całości lub w części w ustalonym terminie powoduje uznanie niespłaconej kwoty za dłużenie przeterminowane. Strony uzgodniły, że od niespłaconego w terminie zadłużenia przeterminowanego pożyczkodawca nalicza odsetki według zmiennej stopy procentowej stanowiącej czterokrotność kredytu lombardowego NBP. Zgodnie z § 10 umowy, do kwoty kapitału pożyczki pożyczkodawca doliczył kwotę prowizji w wysokości 200 zł, która to jednocześnie jednorazowo pobrał w dniu wypłaty kwoty pożyczki.

Według § 12 umowy, zabezpieczeniem pożyczki stanowiło przystąpienie do umowy ubezpieczenia, które warunkowało uruchomienie pożyczki. Koszt ubezpieczenia wyniósł 816 zł, który to pożyczkodawca doliczył do kwoty kapitału i w dniu zawarcia umowy (jednocześnie dniu uruchomienia pożyczki) jednorazowo pobrał). Ustanowienie zabezpieczenia pożyczki warunkowało uruchomienie pożyczki. Jednocześnie w tym samym dniu pozwana wyraziła zgodę na przystąpienie do umowy ubezpieczenia zawartej pomiędzy Towarzystwem (...) a powodami w wariantcie 6 – zryczałtowane koszty pogrzebu i jednocześnie przeniosła na rzecz powodów swoje prawa do odszkodowania do wysokości salda zadłużenia.

Przedmiotem generalnej umowy ubezpieczenia z dnia 1 kwietnia 2011 r. zmienionej aneksem nr (...) z tego samego dnia, było ubezpieczenie na rachunek pożyczkobiorców, którzy zawarli umowy za pośrednictwem powoda – ubezpieczającego, a zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmował zryczałtowane koszty pogrzebu do wysokości sumy ubezpieczenia, którą stanowiła kwota pożyczki. Składka ubezpieczenia pobierana miała być miesięcznie w kwocie 34 zł dla umów pożyczek w kwocie 3.000 zł.

Pozwana zwróciła powodowi łącznie kwotę 959,13 zł, z której to na kapitał pożyczkodawca zaliczył 648,66 zł. Pismami z dnia 9 września 2013 i 8 października 2013 r. powód w imieniu pożyczkodawcy wezwał pozwanych do zapłaty 7 i 8 raty pożyczki. Natomiast w dniu 7 listopada 2013 r. powód sporządził wezwanie do zapłaty 7, 8 i 9 raty pożyczki. Po bezskutecznym przeprowadzeniu przez pośrednika w imieniu pożyczkodawcy postępowania windykacyjnego w dniu 28 listopada 2013 r. pożyczkodawca zawarł umowę przelewu wierzytelności z powodami w dniu 4 marca 2014 r. Na podstawie umowy cesji cedent zbył na rzecz powodów wierzytelność przysługującą mu wobec pozwanej w łącznej kwocie 2.778,84 zł. Pismem z dnia 26 marca 2014 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 2.800,49 zł.

Dowody:

1. umowa przelewu wierzytelności, k.8;
2. pisma- wezwanie do zapłaty z dowodem nadania, k. 10, 14, 15,
3. pismo – wezwanie do zapłaty, 16;
4. umowa pożyczki gotówkowej, k. 11-13;
5. protokół windykacyjny k.17;
6. pismo – wypowiedzenie umowy, k. 19,
7. umowa generalna ubezpieczenia wraz z aneksem nr (...), k. 36-40;
8. Warunki (...), k. 41-42,
9. Deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia, k. 43,

10. Certyfikat do polisy, k. 44,

11. Formularz informacyjny umowy kredytu konsumenckiego, k. 55-56.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda było częściowo zasadne.

Bezsporne w sprawie jest, że pozwana zawarła umowę pożyczki gotówkowej z osobą fizyczną obsługiwaną przez profesjonalny podmiot - powodów, której w umówionym terminie w całości nie zwróciła. Pozwana podniosła, że choć umowna kwota pożyczki ustalona została na sumę 3.000 zł to wydana jej została kwota jedynie w wysokości 1.984 zł, a skoro spłaciła około 1.000 zł, niemożliwym by pozostała jej do zapłaty dochodzona pozwem kwota 3.026 zł. Tym samym należało stwierdzić, że stan faktyczny nie stanowił osi sporu, ten zaś skoncentrował się wokół oceny zasadności nałożonych na pozwaną obowiązków związanych z zawartą umową pożyczki.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dowodach z dokumentów przedłożonych przez stronę powodową, a które nie były kwestionowane przez stronę pozwaną. Powodowie przyznali, że pozwana uiściła z tytułu pożyczki kwotę 959,13 zł wskazując daty i kwoty poszczególnych wpłat. Pozwana choć w sprzeczności od nakazu zapłaty wskazała, że uiściła z tego tytułu kwotę 1.156,39 zł nie poparła tej tezy żadnymi dowodami, nie zaprzeczyła też w dalszych pismach twierdzeniu powodów w tym zakresie. W związku z powyższym sąd ustalił, że pozwana spłaciła wskazywaną przez powoda kwotę na podstawie art. 230 w zw. z art. 229 k.p.c., który pozwala pominąć postępowanie dowodowe w zakresie faktów przemilczanych przez stronę.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 720 k.c., który stanowi, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Zasadniczą kwestią, jaka była przedmiotem rozważań sądu w niniejszej sprawie, był obowiązek zapłaty poszczególnych sum określonych treścią pozwu.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że przedmiotem umowy było wydanie pozwanej oznaczonej w kwocie 1.984 zł ilości pieniędzy. Dla wskazanego twierdzenia nie ma znaczenia fakt, że w treści umowy strony oznaczyły wysokość tej kwoty na 3.000 zł. Kwota ta nie pozostała bowiem w całości do dyspozycji pozwanej i nie może być zdaniem sądu w całości traktowana jako kwota kapitału. Jej część stanowi bowiem pobrana kwota prowizji (200 zł) i ubezpieczenia (816 zł), które to stanowią koszt umowy pożyczki, a więc świadczenie związane z przekazaniem oznaczonej ilości pieniędzy. Kodeksowa definicja pożyczki wskazuje bowiem, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku, a wykonanie tego świadczenia dający pożyczkę powinien udowodnić, zgodnie z zasadą ciężaru dowodu, w procesie cywilnym (o czym w dalszej części rozważań). Interpretacja przyjęta przez stronę powodową w istocie wywoływałaby ten skutek, że pożyczkodawca wydałby pożyczkobiorcy kwotę pożyczki niższą od umówionej, zaś pozwany obowiązany byłby do zwrotu sumy jakiej otrzymał. Co więcej taka interpretacja pozwoliła na pobieranie pożytków od udzielonej kwoty pieniędzy w wysokości przekraczającej ich dozwoloną wysokość, w tym przede wszystkim w zakresie odsetek. Pożyczkobiorca naliczał je bowiem, nie od kwoty rzeczywiście udzielonego kapitału, a od sumy tegoż oraz kosztów udzielenia pożyczki (prowizji) i ustanowionego zabezpieczenia.

A zatem skoro powodowie zaliczyli na poczet spłaty kapitału kwotę 648,66 zł do zapłaty z tego tytułu pozostała kwota 1.335,34 zł. Zasadnym jest też, zdaniem sądu, żądanie zapłaty prowizji (200 zł), jako zryczałtowanych kosztów udzielenia pożyczki, która to oscyluje w granicach 10 % udzielonej kwoty pożyczki. Kwotę zaliczoną na poczet spłaty kapitału, sąd obliczył odejmując od wskazywanej przez powodów kwoty kapitału, kwotę dochodzoną przezeń z tego tytułu w treści pozwu (3.000 – 2.351,34).

Odnosząc się do kwestii obowiązku zapłaty odsetek, zgodnie z ogólną regulacją wynikającą z art. 359 § 1 i 2 k.p.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się wówczas, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Zgodnie natomiast z art. 481 k.p.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego – a co w przedmiotowej sprawie jest bezsporne, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie z § 2 jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. W przedmiotowej sprawie, pozwana wyraziła zgodę na pobieranie przez pożyczkobiorcę odsetek maksymalnych zarówno za okres czasu, na który kapitał został jej udzielony jak i za czas pozostawiania w zwłoce. Z treści powołanych przepisów wynika, że strony z racji swobody w kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego uprawnione są do zastrzeżenia w treści czynności prawnej obowiązku zapłaty odsetek w dowolnej wysokości byleby maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej, nie przekraczała w stosunku rocznym czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). A zatem wysokość umówionych odsetek nie narusza norm prawnych, nie zostały one umówione w wysokości nadmiernej. Jak wskazali powodowie, umowa pożyczki została rozwiązana z dniem 29 stycznia 2014 r., tak więc w dniu następnym pozwana zobowiązana była do zapłaty całości kapitału i prowizji w wysokości wskazanej wyżej. Skoro zaś pozwana tego nie uczyniła, powodom należą się odsetki od kwoty 1.535,34 zł w wysokości odsetek maksymalnych, które na dzień przed wytoczeniem powództwa wyniosły 186,09 zł. Taka też kwota tytułem odsetek została przez sąd zasądzona. Powodowi należą się również dalsze odsetki od sumy tych kwot od dnia wytoczenia powództwa, a to na podstawie art. 482. § 1 k.c., który stanowi, że od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa. W pozostałym zakresie żądanie odsetek zostało oddalone z uwagi na fakt, że powodowie, na których ciążył ciężar dowodu w tym zakresie, nie przytoczyli nawet faktów pozwalających sądowi na dokonanie subsumpcji przytoczonych wyżej uregulowań, tj. nie wskazali kwot, które zostały naliczone na poczet płatności poszczególnych rat, tym samym kwot od których zostały naliczone oraz okresów ich naliczenia.

W dalszej kolejności sąd poddał analizie obowiązek zapłaty sumy 816 zł stanowiącej kwotę zabezpieczenia pożyczki, którą to pożyczkobiorca z góry pobrał, a następnie doliczył do kwoty kapitału pożyczki. Zabezpieczeniem tym było przystąpienie do umowy ubezpieczenia. W pierwszej kolejności należy powtórzyć, że wypłata kwoty mniejszej od umówionej tytułem zatrzymania części środków pieniężnych jako zabezpieczenie spłaty pożyczki narusza przytoczony wyżej art. 720 k.c. Umowa pożyczki może zapewnić pożyczkodawcy wymierne korzyści (min. poprzez zastrzeżenie odsetek), nie może być jednak wolna od oceny z zastosowaniem kryteriów, o których mowa w art. 353¹ k.c., określającym granice swobody umów, który to stanowi, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Co więcej, zgodnie z art. 58 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, a także sprzeczna z zasadami współżycia społecznego jest nieważna. Biorąc pod uwagę powyższe, za nieważne należało uznać postanowienie umowne uzależniające zawarcie umowy pożyczki od zawarcia umowy ubezpieczenia na wypadek śmierci pożyczkobiorcy, której wskazywane świadczenie – zryczałtowane koszty pogrzebu, nie zostało zdefiniowane, poza oznaczeniem sumy ubezpieczenia w powiązaniu z saldem zadłużenia. Abstrahując od powyższego, nawet gdyby uznać wskazane postanowienia za dozwolone, to pożyczkodawca niezgodnie z treścią umowy ubezpieczenia pobrał przy zawarciu umowy jednorazowo kwotę 816 zł, skoro zgodnie z jej § 6, składka za każdy miesięczny okres odpowiedzialności płatna była jednorazowo w kwocie 34 zł za każdy miesiąc. Zgodnie natomiast z § 4 okres ubezpieczenia wynosił 1 miesiąc, a każdorazowa wpłata miesięcznej składki oznaczała jej przedłużenie o kolejny miesiąc. Odpowiedzialność ubezpieczyciela kończyła się z chwilą rozwiązania umowy pożyczki. Skoro zatem umowa pożyczki została rozwiązana z dniem 29 stycznia 2014 r., ochrona ubezpieczyciela trwałaby jedynie 12 miesięcy, co dałoby łącznie kwotę 408 zł. Zasądzenie tej kwoty byłoby zasadne gdyby pożyczkodawca w rzeczywistości ten koszt poniósł. Żądanie zwrotu uiszczonych składek w sytuacji, gdy pożyczkodawca w rzeczywistości nie ponosi tych kosztów jest sprzeczne z przytoczonymi wyżej regulacjami, a koszt ten jako oderwany od kosztów ponoszonych przez pożyczkodawcę zmierza także do obejścia przytoczonych wyżej przepisów o odsetkach maksymalnych. Tym samym przedmiotowy koszt w oderwaniu od kosztów poniesionych przez pożyczkodawcę, jest ukrytymi, wyższymi

niż maksymalne, odsetkami od sumy pożyczonego kapitału. Postanowienie takie, jako zmierzające do obejścia prawa jest nieważne na mocy przepisu art. 58 § 1 k.c. W tym zakresie strona powodowa wzywana do wykazania poniesienia wskazanych kosztów ograniczyła się jedynie do przedłożenia umów ubezpieczenia i deklaracji pozwanej; nie przedłożyła żadnego dowodu na poniesienie tychże kosztów (dowodu uiszczania składek).

Ustalając w tym zakresie stan faktyczny, sąd miał na względzie regulację przepisu art. 6 k.c., zgodnie z którą ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (ciężar dowodu), a nadto przepisu art. 3 k.p.c., wedle którego strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Rzeczą sądu nie jest zatem zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Przytoczone wyżej rozważania są aktualne również wobec oceny zasadności żądania kwoty 210 zł tytułem wezwań do zapłaty i działań windykacyjnych. Powód nie przedstawił żadnych dowodów (poza dowodami doręczeń listów poleconych co łącznie daje kwotę 11,40 zł: 3 x 3,80 zł) na poniesienie kosztów w tym zakresie. Żądanie to należało zatem uznać za bezzasadne, w zakresie ponad kwotę 11,40 zł

Natomiast orzeczenie o kosztach jest uzasadnione treścią art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Skoro przedmiotowej sprawie strona powodowa wygrała sprawę w 60%, sąd orzekł, że pozwana jest zobowiązana zwrócić stronie powodowej koszty procesu w tym stosunku.